

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Białystok, dnia 15 września 2025 r.

Poz. 3704

ZARZĄDZENIE REGIONALNEGO DYREKTORA OCHRONY ŚRODOWISKA W BIAŁYMSTOKU

z dnia 15 września 2025 r.

w sprawie uznania za rezerwat przyrody „Sokoli Las”

Na podstawie art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940, z 2025 r. poz. 884) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Uznaje się za rezerwat przyrody pod nazwą „**Sokoli Las**”, zwany dalej „rezerwatem”, obszar o powierzchni 67,58 ha, położony w województwie podlaskim, w powiecie augustowskim, w gminie Sztabin.

2. Na obszarach graniczących z rezerwatem wyznacza się otulinę o powierzchni 37,35 ha położoną w województwie podlaskim, w powiecie augustowskim, w gminie Sztabin.

3. Położenie i przebieg granicy rezerwatu oraz granicy otuliny w postaci mapy są określone w załączniku nr 1 do zarządzenia.

4. Położenie i przebieg granicy rezerwatu w postaci współrzędnych punktów jej załamania są określone w załączniku nr 2 do zarządzenia.

5. Położenie i przebieg granicy otuliny rezerwatu w postaci współrzędnych punktów jej załamania są określone w załączniku nr 3 do zarządzenia.

§ 2. Celem ochrony rezerwatu jest ochrona i zachowanie ciągłości istnienia populacji chronionych, skrajnie rzadkich gatunków porostów, w szczególności puchlinki ząbkowatej *Thelotrema lepadinum*, granicznika płucnika *Lobaria pulmonaria*, promianka jodłowego *Lecanactis abietina* związanych z unikatowymi zbiorowiskami leśnymi charakteryzującymi się dużym udziałem starodrzewów.

§ 3. Dla rezerwatu określa się:

1) rodzaj – Florystyczny (Fl);

2) typ i podtyp:

a) ze względu na dominujący przedmiot ochrony:

- typ – grzybów (PGr),

- podtyp – porostów (pr);

b) ze względu na główny typ ekosystemu:

- typ – Leśny i borowy (EL),

- podtyp – lasów mieszanych nizinnych (lmn).

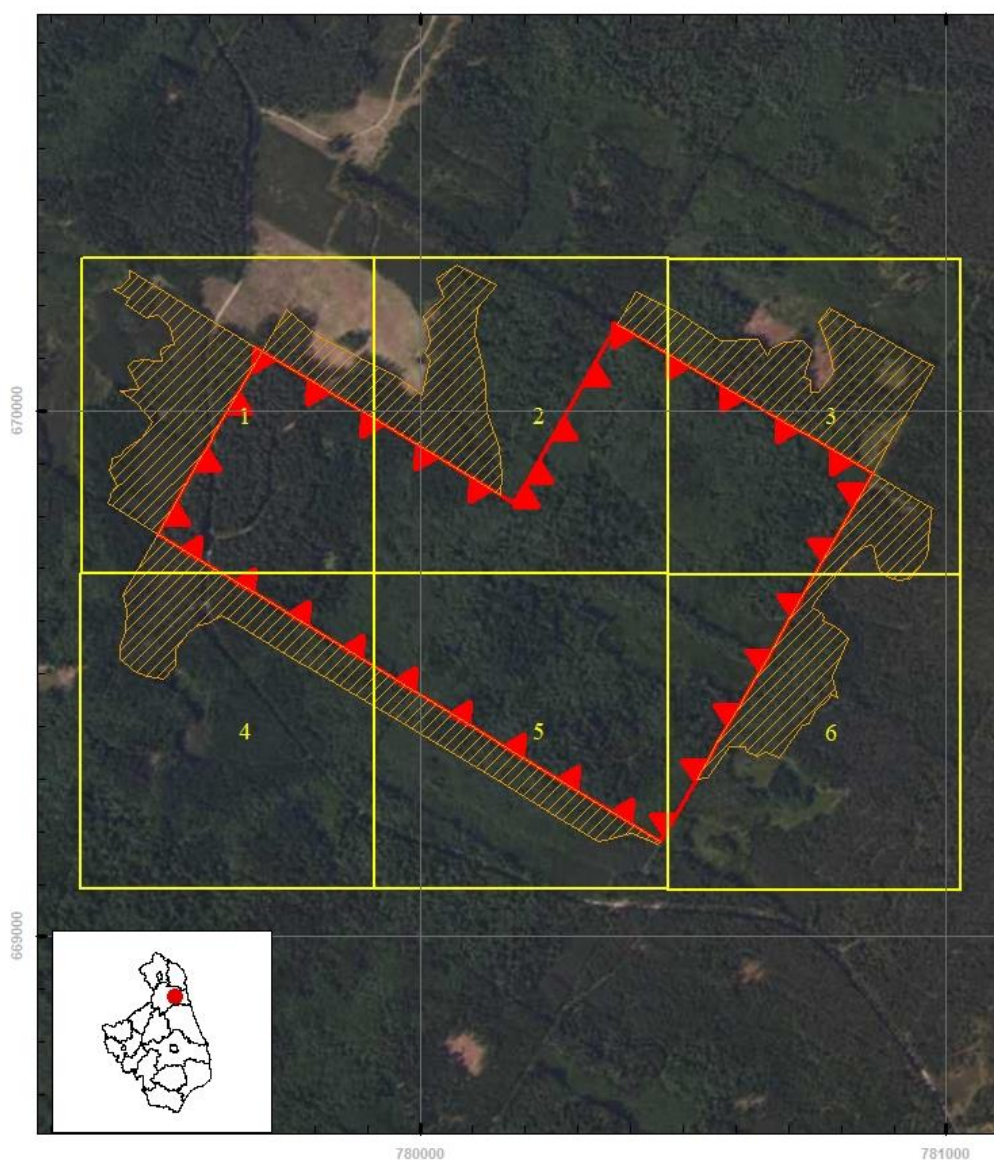
§ 4. Nadzór nad rezerwatem sprawuje Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku.

§ 5. Zarządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Białymstoku
Adam Juchnik

**Załącznik Nr 1 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku
z dnia 15 września 2025 r.**

**Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „SOKOLI LAS” oraz jego
otuliny w postaci mapy**

Objaśnienia

rezerwat przyrody

otulina rezerwatu przyrody

Skala

0 200 400 m

Układ współrzędnych PL - 1992

REGIONALNA
DYREKCJA
OCHRONY
ŚRODOWISKA
W BIAŁYMSTOKU

Ortofotomapa:

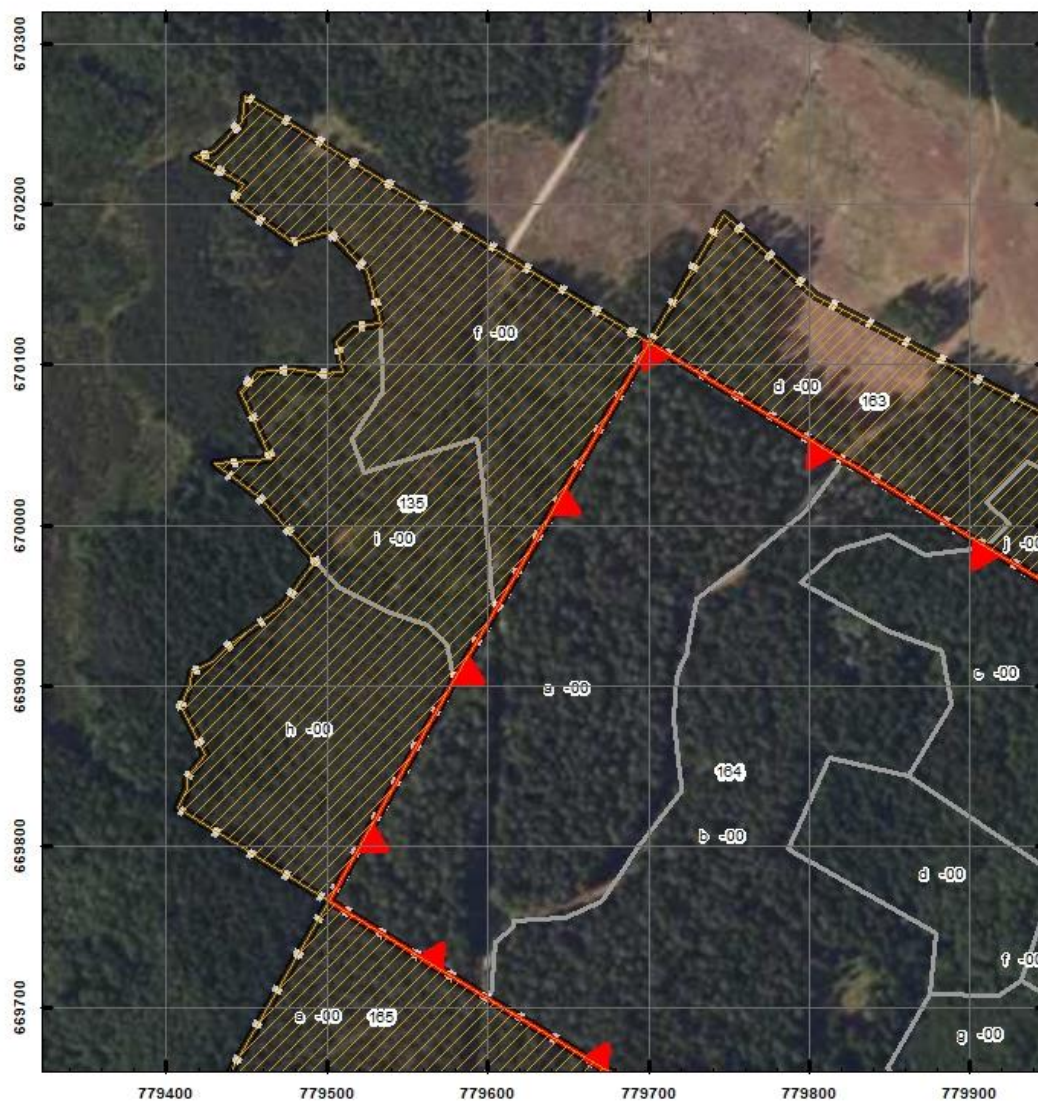
Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.

Granice powiatów:

Główny Urząd Geodezji i Kartografii, Państwowy Rejestr Granic - Jednostki Terytorialne

- usługa WFS, dostęp: 16 IX 2024 r.

**Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Sokoli Las”
oraz jego otuliny w postaci mapy
(Arkusz 1/6)**

Objaśnienia

- rezerwat przyrody
- otulina rezerwatu przyrody
- oddział leśny
- wydzielenie leśne

Skala

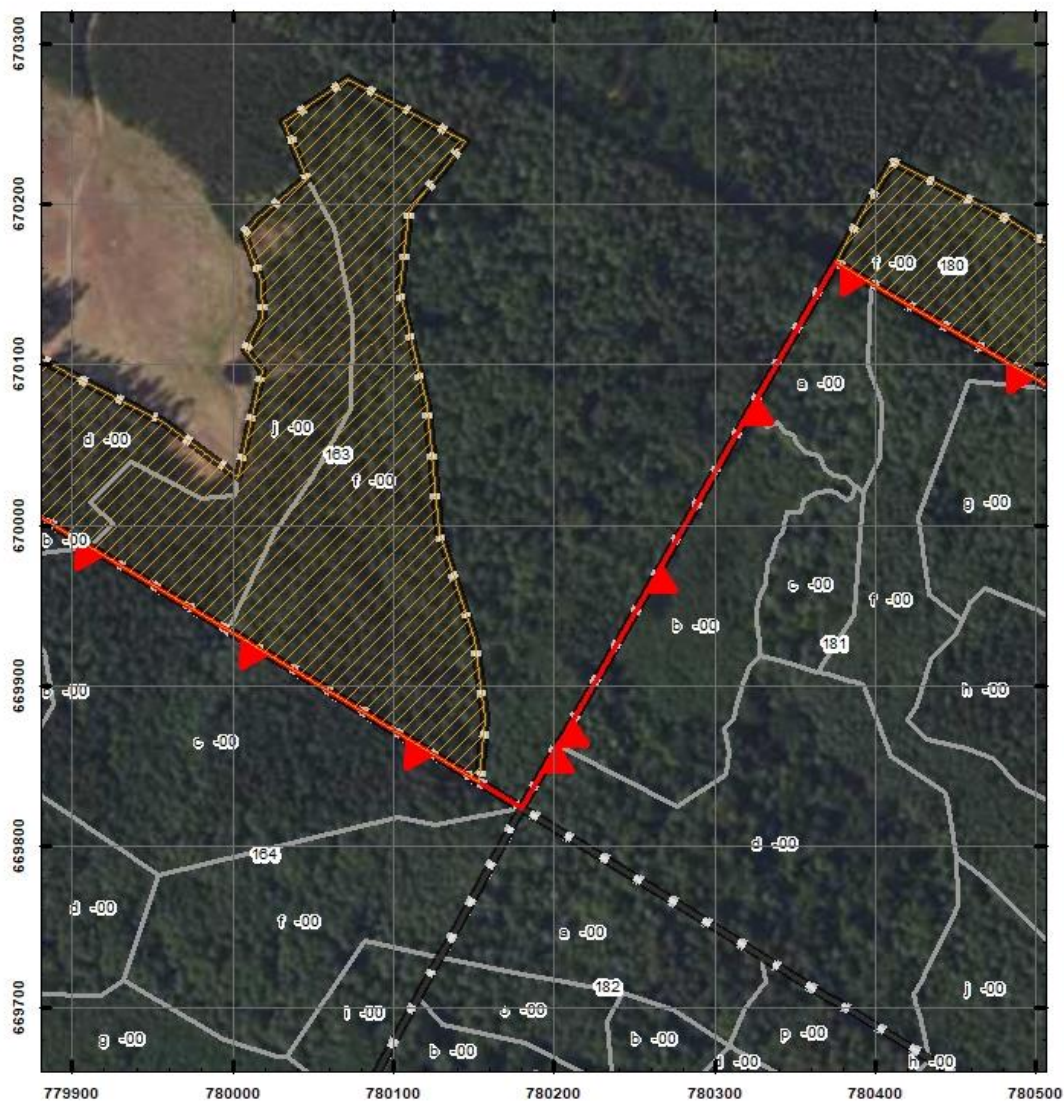
0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:
Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.
Dane topograficzne
Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp: 11 VII 2025 r.
Oddziały /wyzdzielienia leśne
Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.
projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Augustów na lata 2025 - 2034

**Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Sokoli Las”
oraz jego otuliny w postaci mapy
(Arkusz 2/6)**

Objaśnienia

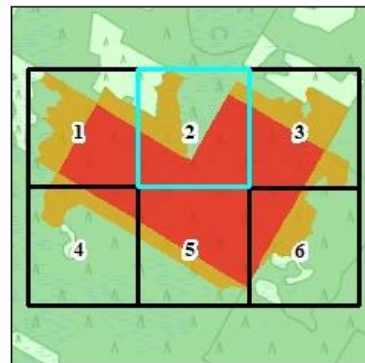
- rezerwat przyrody
- otulina rezerwatu przyrody
- oddział leśny
- wydzielanie leśne

Skala

0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:
Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.
Dane topograficzne
Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp: 11 VII 2025 r.
Oddziały /wydzielenia leśne
Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.
projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Augustów na lata 2025 - 2034

**Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Sokoli Las”
oraz jego otuliny w postaci mapy
(Arkusz 3/6)**

Objaśnienia

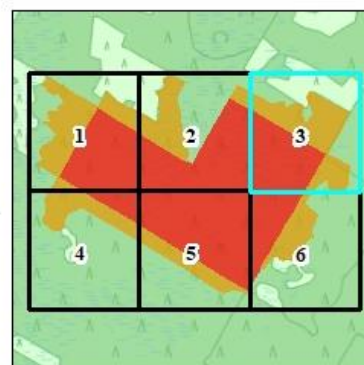
- rezerwat przyrody
- otulina rezerwatu przyrody
- oddział leśny
- wydzielenie leśne

Skala

0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:
Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.
Dane topograficzne
Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp: 11 VII 2025 r.
Oddziały /wydzielenia leśne
Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.
projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Augustów na lata 2025 - 2034

**Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Sokoli Las”
oraz jego otuliny w postaci mapy
(Arkusz 4/6)**

Objaśnienia

- rezerwat przyrody
- otulina rezerwatu przyrody
- oddział leśny
- wydzielenie leśne

Skala

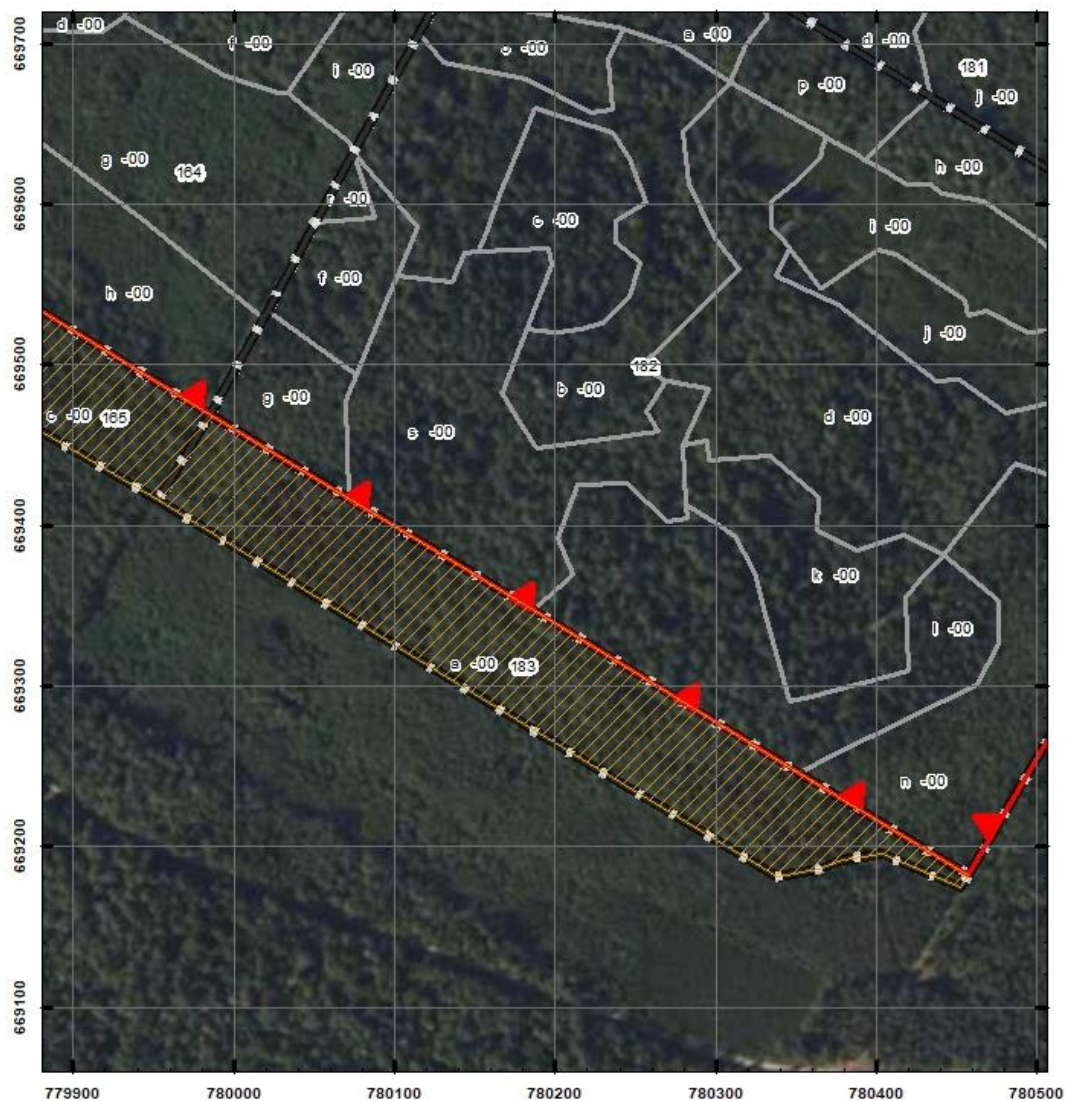
0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:
Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.
Dane topograficzne
Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp: 11 VII 2025 r.
Oddziały /wydzielenia leśne
Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.
projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Augustów na lata 2025 - 2034

**Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Sokoli Las”
oraz jego otuliny w postaci mapy
(Arkusz 5/6)**

Objaśnienia

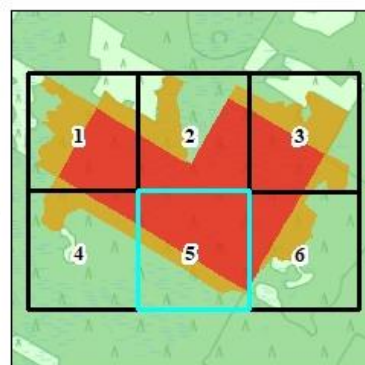
- rezerwat przyrody
- otulina rezerwatu przyrody
- oddział leśny
- wydzielenie leśne

Skala

0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:
 Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.
 Dane topograficzne
 Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp: 11 VII 2025 r.
 Oddziały /wydzielenia leśne
 Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.
 projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Augustów na lata 2025 - 2034

**Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „Sokoli Las”
oraz jego otuliny w postaci mapy
(Arkusz 6/6)**

Objaśnienia

- rezerwat przyrody
- otulina rezerwatu przyrody
- oddział leśny
- wydzielenie leśne

Skala

0 50 100 m

Układ współrzędnych PL - 1992

Ortofotomapa:
 Główny Urząd Geodezji i Kartografii - usługa WMTS, dostęp: 10 V 2025 r.
 Dane topograficzne
 Główny Urząd Geodezji i Kartografii (BDOT10k) usługa WMTS, dostęp: 11 VII 2025 r.
 Oddziały /wyzdlenia leśne
 Leśna Mapa Numeryczna - dane RDLP Białystok, pozyskanie: 30 V 2025 r.
 projekt Planu Urządzania Lasu dla Nadleśnictwa Augustów na lata 2025 - 2034

**Załącznik Nr 2 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
w Białymstoku
z dnia 15 września 2025 r.**

**Położenie i przebieg granicy rezerwatu przyrody „SOKOLI LAS” w postaci
współrzędnych punktów załamania w układzie PL-1992 ¹⁾**

Lp	X	Y
1	669863,63	780202,51
2	669865,92	780203,82
3	669881,44	780212,72
4	669910,78	780229,53
5	670031,94	780298,97
6	670069,24	780320,35
7	670164,27	780374,81
8	670151,06	780397,5
9	670085,61	780509,89
10	669961,61	780722,82
11	669958,16	780728,73
12	669881,88	780859,72
13	669607,53	780704,31
14	669602,23	780701,31
15	669527,81	780659,15
16	669503,6	780644,99
17	669458,48	780618,59
18	669436,61	780605,79
19	669373,11	780568,64
20	669349,17	780554,63
21	669299,21	780525,41
22	669251,48	780497,48
23	669182,25	780456,98
24	669246,19	780351,94
25	669347,06	780186,23
26	669417,01	780071,29
27	669469,36	779985,29
28	669576,69	779810,44
29	669650,9	779689,55
30	669704,76	779601,81

Lp	X	Y
31	669766,38	779501,42
32	669903,37	779579,29
33	669945,93	779603,48
34	669947,23	779604,22
35	669950,31	779605,97
36	670113,67	779700,65
37	670040,87	779821,08
38	670039,41	779823,5
39	669986,75	779910,61
40	669934,7	779996,72
41	669839,95	780153,46
42	669824,02	780179,81
43	669863,63	780202,51

1) Układ współrzędnych płaskich prostokątnych PL-1992 jest jednym z układów tworzących państwowy system odniesień przestrzennych, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 3 ust. 5 ustawy z dnia 17 maja 1989 r. – Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1151 i 1824).

**Załącznik Nr 3 do zarządzenia
Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
w Białymstoku
z dnia 15 września 2025 r.**

**Położenie i przebieg granicy otuliny rezerwatu przyrody „SOKOLI LAS” w postaci
współrzędnych punktów załamania w układzie PL-1992**

Lp	X	Y	Komentarz
1	669592,15	779578,55	część 1
2	669580,34	779560,49	część 1
3	669547,06	779534,14	część 1
4	669516,26	779534,33	część 1
5	669491,02	779512,56	część 1
6	669494,46	779481,63	część 1
7	669506,26	779456,74	część 1
8	669528,83	779428,76	część 1
9	669552,39	779428,83	część 1
10	669580,00	779440,54	część 1
11	669621,15	779442,48	część 1
12	669649,27	779433,84	część 1
13	669766,38	779501,42	część 1
14	669704,76	779601,81	część 1
15	669650,90	779689,55	część 1
16	669576,69	779810,44	część 1
17	669469,36	779985,29	część 1
18	669417,01	780071,29	część 1
19	669347,06	780186,23	część 1
20	669246,19	780351,94	część 1
21	669182,25	780456,98	część 1
22	669174,86	780452,55	część 1
23	669195,61	780403,25	część 1
24	669192,01	780379,03	część 1
25	669186,11	780363,65	część 1
26	669180,88	780338,12	część 1
27	669226,45	780262,22	część 1
28	669298,39	780144,40	część 1
29	669415,59	779952,48	część 1
30	669509,13	779793,98	część 1
31	669524,59	779767,77	część 1
32	669591,95	779653,62	część 1
33	669610,45	779622,28	część 1
34	669599,75	779605,97	część 1
35	669599,35	779605,36	część 1
36	669594,22	779597,54	część 1
37	669592,15	779578,55	część 1

Lp	X	Y	Komentarz
38	669809,27	780971,52	część 2
39	669772,32	780967,75	część 2
40	669759,66	780967,54	część 2
41	669740,98	780967,23	część 2
42	669722,96	780963,80	część 2
43	669700,08	780949,56	część 2
44	669681,09	780930,30	część 2
45	669678,75	780910,05	część 2
46	669683,40	780891,98	część 2
47	669697,00	780874,01	część 2
48	669721,16	780867,05	część 2
49	669740,17	780863,94	część 2
50	669745,25	780858,06	część 2
51	669741,52	780844,77	część 2
52	669717,73	780816,32	część 2
53	669678,32	780783,14	część 2
54	669660,82	780769,16	część 2
55	669645,66	780757,05	część 2
56	669625,96	780746,15	część 2
57	669612,73	780766,11	część 2
58	669606,85	780768,29	część 2
59	669600,50	780766,02	część 2
60	669590,41	780787,68	część 2
61	669578,40	780804,79	część 2
62	669566,58	780815,38	część 2
63	669495,22	780783,47	część 2
64	669454,22	780792,77	część 2
65	669461,12	780780,25	część 2
66	669453,68	780777,43	część 2
67	669429,22	780750,91	część 2
68	669405,79	780741,07	część 2
69	669401,98	780727,57	część 2
70	669339,80	780683,30	część 2
71	669351,53	780658,32	część 2
72	669342,77	780642,92	część 2
73	669349,67	780621,15	część 2
74	669360,82	780618,23	część 2

Lp	X	Y	Komentarz
75	669362,15	780587,70	część 2
76	669300,97	780546,34	część 2
77	669299,21	780525,41	część 2
78	669349,17	780554,63	część 2
79	669373,11	780568,64	część 2
80	669436,61	780605,79	część 2
81	669458,48	780618,59	część 2
82	669503,60	780644,99	część 2
83	669527,81	780659,15	część 2
84	669602,23	780701,31	część 2
85	669607,53	780704,31	część 2
86	669881,88	780859,72	część 2
87	669835,83	780938,51	część 2
88	669814,84	780974,41	część 2
89	669809,27	780971,52	część 2
90	669843,01	779412,62	część 3
91	669857,71	779424,01	część 3
92	669887,38	779409,31	część 3
93	669901,99	779415,01	część 3
94	669908,23	779415,38	część 3
95	669915,21	779428,79	część 3
96	669926,61	779440,36	część 3
97	669949,34	779471,83	część 3
98	669977,87	779492,43	część 3
99	670014,58	779460,41	część 3
100	670017,35	779456,88	część 3
101	670038,86	779429,48	część 3
102	670041,26	779464,56	część 3
103	670083,51	779446,02	część 3
104	670095,23	779456,70	część 3
105	670097,54	779477,43	część 3
106	670094,78	779495,94	część 3
107	670095,90	779509,33	część 3
108	670114,75	779505,91	część 3
109	670124,16	779516,24	część 3
110	670126,31	779532,89	część 3
111	670158,44	779524,33	część 3
112	670183,28	779500,77	część 3
113	670176,78	779478,15	część 3
114	670202,55	779440,79	część 3
115	670212,41	779447,65	część 3
116	670220,07	779434,39	część 3
117	670229,97	779417,24	część 3
118	670232,97	779429,67	część 3
119	670250,96	779446,80	część 3

Lp	X	Y	Komentarz
120	670267,73	779448,78	część 3
121	670186,15	779582,15	część 3
122	670113,67	779700,65	część 3
123	669950,31	779605,97	część 3
124	669947,23	779604,22	część 3
125	669945,93	779603,48	część 3
126	669903,37	779579,29	część 3
127	669766,38	779501,42	część 3
128	669824,24	779407,22	część 3
129	669836,37	779412,46	część 3
130	669843,01	779412,62	część 3
131	670151,06	780397,50	część 4
132	670164,27	780374,81	część 4
133	670180,38	780384,06	część 4
134	670226,98	780410,83	część 4
135	670189,36	780484,47	część 4
136	670148,01	780549,36	część 4
137	670134,47	780570,61	część 4
138	670136,13	780642,98	część 4
139	670105,06	780660,38	część 4
140	670117,13	780669,00	część 4
141	670131,56	780692,94	część 4
142	670132,78	780727,30	część 4
143	670114,43	780746,05	część 4
144	670064,06	780729,73	część 4
145	670059,99	780742,55	część 4
146	670036,45	780742,48	część 4
147	670036,06	780756,98	część 4
148	670075,15	780787,28	część 4
149	670113,87	780778,82	część 4
150	670136,10	780770,34	część 4
151	670168,26	780757,79	część 4
152	670194,60	780777,36	część 4
153	670166,99	780826,78	część 4
154	670159,95	780826,77	część 4
155	670155,48	780847,08	część 4
156	670125,50	780900,87	część 4
157	670083,45	780976,32	część 4
158	669955,77	780902,46	część 4
159	669881,88	780859,72	część 4
160	669958,16	780728,73	część 4
161	669961,61	780722,82	część 4
162	670085,61	780509,89	część 4
163	670151,06	780397,50	część 4
164	670030,40	780002,70	część 5

Lp	X	Y	Komentarz
165	670096,88	780018,16	część 5
166	670108,99	780007,64	część 5
167	670129,16	780017,92	część 5
168	670152,61	780017,10	część 5
169	670181,00	780006,81	część 5
170	670191,29	780015,45	część 5
171	670215,98	780045,90	część 5
172	670251,77	780031,91	część 5
173	670278,35	780071,59	część 5
174	670239,51	780144,80	część 5
175	670194,97	780109,54	część 5
176	670145,97	780103,91	część 5
177	670074,75	780121,17	część 5

Lp	X	Y	Komentarz
178	669995,81	780128,57	część 5
179	669929,35	780150,26	część 5
180	669879,85	780156,62	część 5
181	669839,95	780153,46	część 5
182	669934,70	779996,72	część 5
183	669986,75	779910,61	część 5
184	670039,41	779823,50	część 5
185	670040,87	779821,08	część 5
186	670113,67	779700,65	część 5
187	670193,80	779746,68	część 5
188	670142,73	779803,96	część 5
189	670064,56	779956,61	część 5
190	670030,40	780002,70	część 5

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 13 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940, z 2025 r. poz. 884) uznanie za rezerwat przyrody następuje w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia regionalnego dyrektora ochrony środowiska, które określa jego nazwę, położenie lub przebieg granicy i otulinę, jeżeli została wyznaczona, cele ochrony oraz rodzaj, typ i podtyp rezerwatu przyrody, a także sprawującego nadzór nad rezerwatem.

Niniejsze zarządzenie obejmuje uznanie obszaru za rezerwat przyrody, określenie jego nazwy, położenia współrzędnych geograficznych punktów załamania granicy obszaru w układzie PL-1992 oraz w podziale administracyjnym państwa, a także uwzględnienie obowiązujących norm prawnych dotyczących rezerwatów przyrody, w tym określenie sprawującego nadzór nad rezerwatem oraz rodzaju, typu i podtypu obiektu zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 30 marca 2005 r. w sprawie rodzajów, typów i podtypów rezerwatów przyrody (Dz. U. z 2005 r., Nr 60, poz. 533).

Rezerwat „Sokoli Las” położony jest w województwie podlaskim, w powiecie augustowskim, na terenie gminy Sztabin, w południowej części Puszczy Augustowskiej. To pogranicze mezoregionów Równiny Augustowskiej i Kotliny Biebrzańskiej (Richling 2021). Rezerwat znajduje się około 5 km na północ od miejscowości Hruskie. Ze wszystkich stron graniczy z gruntami leśnymi należącymi do Lasów Państwowych. Obiekt leży w obrębie Obszaru Chronionego Krajobrazu Puszcza i Jeziora Augustowskie oraz na terenie obszarów Natura 2000: PLB200002 Puszcza Augustowska i PLH200005 Ostoja Augustowska. Cały jego obszar znajduje się na gruntach Skarbu Państwa, zarządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe Nadleśnictwo Augustów, w leśnictwie Kozi Rynek (BDL).

Powierzchnia rezerwatu „Sokoli Las” wyróżnia się zróżnicowaniem siedliskowym i bogatym składem gatunkowym drzewostanów. Choć zbiorowiska leśne były miejscowo użytkowane, to na znacznej części obszaru zachowały swój naturalny charakter. Dominują tu olsy i łęgi jesionowo-olszowe (91E0), natomiast wyniesione fragmenty terenu zajmują zbiorowiska grądowe (9170) (warstwy rdoś). Oba siedliska figurują w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG) i są przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Ostoja Augustowska. Jedną z cech wyróżniających rezerwat jest wiek drzewostanów. Wszystkie gatunki lasotwórcze mają wiek ponad 100 lat. Świerki pospolite, które są imponujących rozmiarów osiągają wiek 130 i 180 lat, olsze czarne – 140 lat, natomiast 220-letnie dęby są najstarszymi drzewami w Nadleśnictwie Augustów. W rezerwacie odnotowano także stanowiska rzadko spotykanego w polskich lasach wiązu szypułkowego (Matuszkiewicz i in. 2021). Obszar charakteryzuje się również znacznymi zasobami martwego drewna, w dużej części w postaci drzew leżących (Grajewska i in. 2024).

Bogaty skład gatunkowy drzewostanów, dogodne warunki wilgotnościowe, duża ilość martwego drewna oraz panujący mikroklimat stwarzają doskonałe środowisko do rozwoju gatunków epifitycznych. Na terenie rezerwatu odnotowano liczne gatunki porostów nadrzewnych, w tym chronionych i skrajnie rzadkich. Jednym z nich jest puchlinka ząbkowata *Thelotrema lepadinum*, która występuje w rezerwacie wyjątkowo licznie – odnaleziono ją na około 100 drzewach. Stwierdzona dotychczas na terenie Puszczy Augustowskiej zaledwie na kilkunastu stanowiskach (Szczepańska i in. 2023). Rezerwat „Sokoli Las” stanowi, po Puszczy Białowieskiej, najważniejsze refugium tego gatunku na Podlasiu. Na terenie puszczy puchlinka zasiedla głównie stare dęby, jednak w rezerwacie odnaleziono ją również na lipach, osikach, leszczynach oraz nielicznych tu jesionach i grabach (Grajewska i in. 2024). *Thelotrema lepadinum* jest gatunkiem wskaźnikowym niżowych lasów puszczańskich. Z uwagi na wrażliwość na zaburzenia antropogeniczne, a zwłaszcza gospodarkę leśną jest objęta ochroną ścisłą i ochroną strefową (Matwiejuk 2013, Czerepko i in. 2021, Szczepańska i in. 2023). Kolejnym skrajnie rzadkim porostem, który znalazł w rezerwacie dogodne warunki do rozwoju, jest granicznik płucnik *Lobaria pulmonaria*. W Puszczy Augustowskiej znany jest jedynie z kilku stanowisk, zaś w rezerwacie występuje na 10 drzewach (Szczepańska i in. 2023, Hachułka i in. 2024). Na terenie rezerwatu odnotowany na klonach zwyczajnych oraz na złomach i wykrotach dębu i jesionu, co może wskazywać na silniejszą populację gatunku, a jednocześnie istotne w skali całej puszczy refugium (Grajewska i in. 2024). *Lobaria pulmonaria* jest również objęta ścisłą ochroną gatunkową i ochroną strefową. Reliktowe gatunki puszczańskie takie jak wyżej wymienione porosty preferują drzewa stare, o bogato urzeźbionej i głęboko spękanej korze. To gatunki stenotypowe, wrażliwe na wszelką działalność człowieka. Ponadto są one słabo ekspansywne i z trudnością pojawiają się na nowych siedliskach. W związku z tym, naruszenie stabilności biologicznej w biocenozie lasu powoduje stopniowe zanikanie populacji w danym miejscu, a w przypadku nielicznych gatunków ich wymieranie w danym kompleksie (Cieśliński i in. 1996). Oba gatunki,

Thelotrema lepadinum jak i *Lobaria pulmonaria*, są wskaźnikami lasów pierwotnych. Oba są zagrożone wyginięciem. Rezerwat „Sokoli Las” jest także drugim, po Puszczy Białowieskiej, potwierdzonym refugium *Lecanactis abietina* na terenie Podlasia. Ten skrajnie rzadki porost związany jest z bardzo dobrze zachowanymi, naturalnymi lasami. Znany jest głównie z dużych kompleksów. Jest wskaźnikiem niżowych lasów puszczańskich, umieszczonym na Czerwonej liście porostów Polski w kategorii Wymierający – EN (Hachułka i in. 2024). Do innych odnotowanych cennych gatunków grzybów lichenizowanych, w tym wskaźników lasów naturalnych, należą: tarczynka dziurkowana *Menegazzia terebrata*, nibypłucnik mnisi *Cetrelia monachorum*, nibypłucnik wątpliwy *Cetrelia olivetorum*, *Calicium adpersum*, *Chaneoteca chlorella*, *Chaneoteca trichialis*, *Pertusaria flavida* oraz *Pertusaria leioplaca*. Należy podkreślić, że stanowiska *Chaneoteca chlorella* i *Lecanactis abietina* na terenie rezerwatu są prawdopodobnie jedynymi wykazanymi z terenu Puszczy Augustowskiej po miejscach opisanych przez Czyżewską i in. (2005).

Olbrzymie znaczenie Puszczy Augustowskiej dla zachowania populacji rzadkich i chronionych gatunków grzybów lichenizowanych podkreślają Czyżewska i in. (2005), uznając puszcę za biocentrum różnorodności porostów i ważnym miejscem wskaźników lasów pierwotnych w północno-wschodniej Polsce i na Litwie.

Drugą ważną grupą epifitów licznie zasiedlającą drzewa rezerwatu „Sokoli Las” są nadrzewne mszaki. Występują tu gatunki chronione, zaliczane do wskaźników lasów pierwotnych, tj.: gładysz paprociowaty *Homalia trichomanoides*, miechera spłaszczona *Neckera complanata*, miechera pierzasta *Neckera pennata*. W rezerwacie odnotowano również chronionego wątrobowca, relikta lasów puszczańskich – biczycę trójwrębną *Bazzania trilobata*. Występowanie wskazanych gatunków jest ściśle związane z odpowiednimi warunkami świetlnymi i wilgotnością podłoża. Poza pozyskaniem drewna, fragmentacja starodrzewów zaburza lokalny fitoklimat, co prowadzi do stopniowego zanikania tych gatunków (Skowron i Wołkowycki 2022).

Spośród roślin naczyniowych szczególnie cennym gatunkiem na terenie rezerwatu jest buławnik czerwony *Cephalanthera rubra*. Jego obecność w Nadleśnictwie Augustów została odnotowana po raz pierwszy, a w skali całej Puszczy Augustowskiej i Wigierskiego Parku Narodowego jest to dopiero szóste znane stanowisko (Lewoń i Romański 2023). Buławnik czerwony podlega ścisłej ochronie gatunkowej i ma status gatunku zagrożonego wyginięciem (wg Polskiej czerwonej listy paprotników i roślin kwiatowych) (Kąrmierczakowa 2016). Inne storczyki objęte ochroną gatunkową, których stanowiska znajdują się na terenie rezerwatu, to: kukułka Fuchsa *Dactylorhiza fuchsii*, gnieźnik leśny *Neottia nidus-avis* oraz kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine* (Gajewska i in. 2024).

Rezerwat obfituje w pokłady martwego drewna w różnych stadiach rozkładu. Przeważają drzewa leżące, często o dużych rozmiarach, zahubione i przegrzybiałe. Wysoka wartość jakościowa i ilościowa martwego drewna (wielogatunkowość, zróżnicowane rozmiary, niepodzielone kłody oraz zróżnicowany stopień rozkładu) generuje wielorakość mikrosiedlisk i mikrośrodków. Dzięki temu odpowiednie warunki środowiskowe odnajdują różne grupy chrząszczy saproksylicznych (Byk, Mokrzycki 2007, Gutowski i in. 2022). Na terenie rezerwatu odnotowano obecność rzadkich i cennych, będących relikdami lasów pierwotnych, chrząszczy związanych z martwym drewnem, w tym m.in.: wynurta lśniącego *Ceruchus chrysomelinus*, *Dendrophagus crenatus*, *Ampedus elegantulus*, zgniotka szkarłatnego *Cucujus haematodes*, pawężnika kniejaka *Peltis grossa*. Wśród skrajnie rzadkich gatunków entomofauny, dotychczas nieodnotowanych w obrębie Puszczy Augustowskiej, a stwierdzonych na terenie rezerwatu „Balinka”, należą: *Diacanthous undulatus*, *Scaphisoma boreale*, *Dromius quadraticollis*, *Manda mandibularis*, *Margarinotus bipustulatus*, *Corticus fasciatus*, *Thymalus limbatus*, *Agathidium seminulum*, *Bryoporus cernuus*, *Platycerus caprea*, *Badister dorsiger* (Grajewska i in. 2024, Komosiński i in. 2024).

Obecność licznych starych dębów stwarza doskonałe warunki siedliskowe dla występującej tu pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*. Chrząszcz ten podlega ochronie gatunkowej oraz figuruje w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady 92/43/EWG). To bardzo rzadki i cenny gatunek, odgrywający kluczową rolę w ekosystemach leśnych – przyczynia się do rozkładu martwego drewna, wspomagając procesy naturalnej bioróżnorodności (Grajewska i in. 2024).

Zróżnicowanie siedliskowe obiektu stwarza doskonałe warunki lęgowe i żerowiskowe dla wielu gatunków ptaków. Teren rezerwatu jest miejscem występowania takich gatunków jak: dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*, dzięcioł białogrzbisty *Dendrocopos leucotos*, jarząbek *Tetrastes bonasia*, kszysk *Gallinago gallinago*, muchołówka mała *Ficedula parva*, orzechówka *Nucifraga caryocatactes*, samotnik *Tringa ochropus*, siniak *Columba oenas*, sóweczka *Glaucidium passerinum* oraz żuraw *Grus grus* (Grajewska i in. 2024, Zawadzka i Zawadzki dane

przestrzenne, PZO). Wszystkie wymienione gatunki, poza dzięciołem średnim, orzechówką i muchołówką małą, są przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000 Puszcza Augustowska (sdf).

Ponadto rezerwat okazał się ostoją dla augustowskiej populacji żubra *Bison bonasus* – gatunku o znaczeniu priorytetowym z Załącznika II Dyrektywy Siedliskowej (Grajewska i in. 2024) oraz bobra europejskiego *Castor fiber*, gatunku będącego przedmiotem ochrony Ostoi Augustowskiej (warstwy rdoś, sdf).

Podana w niniejszym zarządzeniu powierzchnia rezerwatu przyrody i otuliny jest powierzchnią geometryczną wyliczoną na podstawie współrzędnych punktów załamania granicy obszaru w układzie PL-1992 i wynosi odpowiednio 67,58 ha i 37,35 ha.

Projekt zarządzenia został poddany konsultacjom społecznym oraz zaopiniowaniu przez Generalną Dyрекcję Ochrony Środowiska. W ramach konsultacji wpłynęły uwagi: Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Białymstoku (RDLP), Nadleśnictwa Augustów, Zarządu Powiatu Augustowskiego, Podlaskiej Izby Rolniczej, Stowarzyszeń i organizacji ekologicznych oraz osób fizycznych. Uwagi RDLP oraz Nadleśnictwa dotyczyły zasadności tworzenia otuliny, propozycji wykupu gruntów prywatnych możliwych do włączenia w granice rezerwatu oraz korekty przebiegu granicy w części wschodniej oraz rozważania kwestii zmiany nazwy rezerwatu z Balinka na Dębowe Grądy. Pisma stowarzyszeń i organizacji ekologicznych wyrażały poparcie dla powołania powyższego rezerwatu. Zarząd Powiatu Augustowskiego wyraził obawę iż powołanie rezerwatu może stanowić przeszkodę do budowy lub przebudowy istniejącej infrastruktury, utrudnień w poruszaniu się po terenie za równo osób jak i aut czy też zakazu prowadzenia działalności gospodarczej. Podlaska Izba Rolnicza wskazała iż należałoby rozważyć utworzenie innych form ochrony, które nie ograniczałyby w tak szerokim zakresie możliwości prowadzenia gospodarki rolnej, a także wpływu rezerwatu na gospodarkę łowiecką oraz ograniczenia możliwości inwestycji lokalnych. Osoby fizyczne wskazywały zarówno poparcie dla idei stworzenia rezerwatu w tym miejscu, a niekiedy obawy odnoszące się do wpływu na gospodarkę łowiecką, szkody w rolnictwie. W ocenie RDLP oraz Nadleśnictwa sposób gospodarowania wokół rezerwatu jest zgodny z obowiązującymi przepisami ochrony przyrody, i nie wymaga tworzenia otuliny.

Wniesione uwagi zostały szczegółowo przeanalizowane i ostatecznie w celu zabezpieczenia przed zagrożeniami zewnętrznymi wynikającymi z działalności człowieka wyznaczono otulinę. Dokonano korekty nazwy rezerwatu z Balinka na Sokoli Las, gdyż teren obejmujący rezerwat stanowił grunty leśne będące w zarządzie historycznego leśnictwa Sokoli Las. W ramach analizy dokumentacji niezbędnej do utworzenia rezerwatu przyrody, przeanalizowano stan prawny nieruchomości. Rezerwat przyrody wraz z otuliną obejmuje obszar gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa, będących w zarządzie Nadleśnictwa Augustów. Utworzenie rezerwatu nie ograniczy sposobu korzystania z nieruchomości będących własnością osób fizycznych.

Projekt zarządzenia zgodnie z art. 13 ust. 3 i art. 97 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 i 1940) został pozytywnie zaopiniowany przez Regionalną Radę Ochrony Przyrody.

Projekt zarządzenia zgodnie z art. 59 ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz. U. z 2025 r. poz. 428 t.j.) został uzgodniony z Wojewodą Podlaskim.

Piśmiennictwo:

1. Byk A., Mokrzycki T. 2007. Studia i Materiały Centrum Edukacji Przyrodniczo-Leśnej. R. 9. Zeszyt 2/3 (16).
2. Cieśliński S., Czyżewska K., Faliński J.B., Klama H., Mułenko W., Żarnowiec J. 1996. Relikty lasów puszczańskich. Zjawiska reliktowe (Wyniki badań w Projekcie CRYPNO na całej powierzchni BSG: V-100; BPN; oddz. 256). Phytocoenosis Vol. 8 (N.S.), Seminarium Geobotanicum 4, Warszawa-Białowieża.
3. Czerepko J., Gawryś R., Szymczyk R., Pisarek W., Janek M., Haidt A., Kowalewska A., Piegdoń A., Stebel A., Kukwa M., Cacciatori C. 2021. How sensitive are epiphytic and epixylic cryptogams as indicators of forest naturalness? Testing bryophyte and lichen predictive power in stands under different management regimes in the Białowieża forest. Ecological Indicators, Vol. 125.
4. Czyżewska K., Motiejunaite J., Cieśliński S. 2005. New and noteworthy species of lichens and allied fungi from North-Eastern Poland. Acta Mycologica 40(2): 277-291.

5. Grajewska A., Bohdan A., Tumił T. 2024. Raport z inwentaryzacji ptaków lęgowych, owadów saproksylicznych oraz epifitów w obrębie wybranych obszarów Puszczy Augustowskiej i Puszczy Knyszyńskiej. Augustów, Białystok, Łowczyki.
6. Gutowski J.M., Bobiec A., Ciach M., Kujawa A., Zub K., Pawlaczyk P. 2022. Drugie życie drzewa. Wydanie II. Fundacja WWF Polska, Warszawa.
7. Hachułka M., Rutkowski K., Kubiak D., Kossowska M., Fałtynowicz W., Kościelak R., Betleja L., Darmostuk V., Sira O., Bohdan A., Grajewska A., Szymczyk R., Kowalewska A., Kukwa M. 2024. Materiały do rozmieszczenia porostów i grzybów naporostowych Polski, 4. Wiadomości Botaniczne vol. 68.
8. Kaźmierczakowa R., Bloch-Orłowska J., Celka Z., Cwener A., Dajdok Z., Michalska-Hejduk D., Pawlikowski P., Szczęśniak E., Ziarnik K. 2016. Polska czerwona lista paprotników i roślin kwiatowych. Polish red list of pteridophytes and flowering plants. Ss. 44. Instytut Ochrony Przyrody Polskiej Akademii Nauki, Kraków.
9. Komosiński K., Bohdan A., Grajewska A. 2024. Opis najcenniejszych gatunków entomofauny z wybranych powierzchni w Puszczy Augustowskiej i Knyszyńskiej (dane niepublikowane).
10. Lewoń R., Romański M. 2023. Nowe stanowiska, rozmieszczenie i ochrona buławnika czerwonego *Cephalanthera rubra* (L.) Rich. (Orchidaceae) w Puszczy Augustowskiej (NE Polska). Leśne Prace Badawcze, Vol. 83: 46-50.
11. Matuszkiewicz W., Sikorski P., Szwed W., Wierzba M. (red.) 2021. Zbiorowiska roślinne Polski. Lasy i zarośla. Wydawnictwo Naukowe PWN SA, Warszawa.
12. Matwiejuk A., Zbyryt A. 2013. Nowe stanowisko *Lobaria pulmonaria* (Stictaceae) z apotecjami w Polsce. *Fragm. Florist. Geobot. Polon.* 20(1): 154-158.
13. Richling A., Solon J., Macias A., Balon J., Borzyszkowski J., Kistowski M. (red.) 2021. Regionalna geografia Polski. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.
14. Skowron D., Wołkowyci D. 2022. Uwarunkowania ochrony mchów i wątrobowców w lasach. W: Marozau A., Wołkowyci D. Lasy przyszłości. Wyzwania współczesnego leśnictwa. Oficyna Wydawnicza Politechniki Białostockiej, Białystok, s. 41-60.
15. Szczepańska K., Kubiak D., Ossowska E.A., Kukwa M., Jaskólska J., Kowalewska A., Schiefelbein U., Bohdan A., Kepel A., Sętkas, Szymczyk R., Hachułka M., Rutkowski K., Smoczyk M., Zalewska A., Piędoń A., Romanow-Pękal. 2023. Materiały do rozmieszczenia porostów i grzybów naporostowych Polski, 3. Wiadomości Botaniczne vol. 67.